

ТРАДИЦИИ

На карневалската манифестација "Прочка" во Прилеп годинава имаше гости од Словенија, Црна Гора, Бугарија...

Прилеп по седми пат го организира карневалот, а трет пат е меѓународен, откако градот стана членка на Асоцијацијата на

европски карневалски градови.

Пишува:
Милева ЛАЗОВА

Минатиот викенд со традиционалните прилепски маски, мечкари, со нивната парада, повеќе културно-уметнички друштва, со неизбежните зурли, тапани и со богат огномет беше означен почетокот на прилепскиот меѓународен карневал "Прочка 2008". Карневалот го отвори градоначалникот на Општина Прилеп, Марјан Ристески, а присутните од име на Европската асоцијација на карневалските градови ги поздрави г-ѓа Вера Радуновиќ од Будва. Истиот ден во Центарот за култура "Марко Цепенков" се отвори и ликовна изложба на тема "Маски" каде својата креативност и инвентивност ја покажаа децата од прилепските градинки, основните и средните училишта. Свеченото дефиле со повеќе од стотина маски и повеќе од 1.100 учесници беше на булеварот "Методија Андонов-Ченто". На годинашниот карневал учествуваа групни маски со по повеќе од педесеттина учесници од Бугарија, Црна Гора и од Словенија. Годинава Прилеп имаше рекорден број на посетителност на карневалот, повеќе од 50.000 гости. Карневалот професионално се организира седма година, на почеток скромно и достоинствено, но последните 5 години со големо дефиле, придружна програма и многу награди.

"Во Прилепскиот атар (селата) Прочка се изведува како 'бабари', 'мечкари', 'василичари' и во секое село сè уште е свежа трагата на тие празнувања. Тоа е во суштина, драма или мит за настанувањето на светот (космогонски мит и обичај) и објаснува како старите народи го објаснувале настанокот на светот - со хаосот, по кој се родил поредокот. Затоа, овој празник го означува заедништвото на луѓето и на демоните. Денес демоните се овде со нас. Тие се духови на предците, ламји, караконџули, вампири, сеновити животни... Најдобро нивниот лик ќе се види преку 'мечка-

рите', кои (по народното убедување) се демоните, кои дошле овој ден да им помогнат на своите праправнуци во преживувањето. Тие плашат, но и плодат. Нивната улога е да предизвикаат добра и родна година, берикет, плодност на добитокот, природата и луѓето, како 'за секој случај', гревовите на живите да не го натераат богот сонце да не излезе на небото и да плоди сè живо, како што си знае секоја година. По тип овој обичај му припаѓа на зимскиот круг обичаи (зимски солстицијум) и во другите краеве на Македонија (најголем број) се одржува во некрстените денови (од 7 до 20 јануари)", објасни Цветкоски.

СО СМЕА И ВЕС ЗАЧУВУВАЊЕ НА

"ПРОЧКА 2008" ВО ПРИЛЕП

ЕЛИ ЛИЦА ДО ТРАДИЦИЈАТА

"Фестивалот сакаше 'да расне' и да оди-
ме чекор по чекор. Така, секоја година ќе
го гледаме карневалот поголем и посодр-
жински. Влеговме во карневалските гра-
дови со голема заложба на градоначал-
никот на Општина Прилеп, господин Мар-
јан Ристески, на 26. Конвенција на ФЕК во
2006 година. Се очекува Прилеп во 2010
година да конкурира за домаќин на Свет-
скиот конгрес на карневалски градови во
Европа", истакна Силјаноска.

"Прилепските мечкари на Интерна-
ционалниот карневал - вели Лилјана
Силјаноска, член на организацискиот
одбор - ја добија наградата за тради-
ционална маска. Наградата за најстар
учесник ја доби најатрактивната годи-
нашна маска 'Камилата', која е првата
забележана прилепска маска, маска која
во своите репортажи ја забележал уште
во далечната 1300 година патеписецот
Евлија Челебија. Петмесечната Марија
преправена како селанчето ја доби на-
градата за најмлад учесник, додека гос-
тите од Црна Гора и нивната прекрасна
и гламурозна маска ја добија наградата
за најдобра 'Музичко-карневалска груп-
па'. Приказната за војникот беше на-
градена во категоријата 'Групна маска'
до 10 учесници, а наградата за многу-
бројна традиционална маска им беше
доделена на Сурварите од Перник,
Бугарија. Учениците од ОУ 'Климент
Охридски' од с. Мажучиште, поради
нивната креативност и инвентивност
искажана во креацијата на маската
'Снежана и седумте џуџиња' беа про-
гласени за најдобри во категоријата
'Современа маска'.

Како што објасни Силјаноска, праз-
никот Проштени Поклади, кај нас на-
речен Прочка, е првиот предвесник на
големиот христијански празник Велиг-
ден и го означува предвечерието на
Големите пости за пречек на датумот на
Христовото раѓање. Прочка "паѓа" 7
седмици пред Велигден и е последен
ден пред Велигденските пости. Од пра-
стари времиња тој се празнува кај нас
со маскирање и со проштевање, како и
со други празнични содржини.

"Долго време обичајот, кој е црковен
и народен, празник е на малите, но и на
големите - празник на сите оние, кои са-
каат на момент да 'побегнат од соп-
ствената кожа' и да бидат нешто друго,
барем и на еден ден. За староста на овој
обичај говорат и историските извори,
кои ни кажуваат дека и во Стара Грција
и во Рим празникот на маските се праз-
нува, датумски малку порано, отколку
кај нас, но суштината е иста. Како и овде
сега, така и во Рим некогаш, младите и
старите се маскирале на брегот на за-
ливот Луперкал. Овој празник некогаш
им бил посветен на боговите од пан-
теонот на многубошците, на Дионис,
Крон, Сатирите... Денес карневалот си
го посветуваме себеси, на нашиот 'хир',
со надеж дека ќе измамиме смеа и
расположение на нашите лица и ќе
удриме уште еден камен во темелот на
зачувувањето на традицијата", додава
Александар Цветкоски, етнолог од НУ
'Завод и Музеј' во Прилеп.

Photo: Media PIAR